

De Leidse Geologische Vereniging (KVK nummer: 40446025), opgericht in 1933 is een vereniging van enige honderden professionele geologen, die in Leiden zijn opgeleid. In 2023 viert de vereniging haar negentigste verjaardag (18e lustrum). Ter gelegenheid daarvan wil de vereniging een plaquette in Leiden onthullen om de grote geoloog James Hutton te eren, die in 1749 in Leiden is gepromoveerd.

James Hutton (1726 - 1797) was een Schotse geoloog, landbouwkundige, chemicus, natuuronderzoeker en arts. Hij wordt internationaal beschouwd als een van de grondleggers van de geologie als moderne wetenschap.

Na zijn scholing in Edinburgh en Parijs promoveerde James Hutton op 12 september 1749 tot doctor in de medicijnen aan de Universiteit van Leiden.

Hutton ontwikkelde het idee dat de geschiedenis van de fysieke wereld kan worden afgeleid uit bewijsmateriaal dat we in de gesteenten om ons heen kunnen zien. Door zijn studie van kenmerken in het landschap en de kusten van zijn Schotse geboorteland, ontwikkelde hij de theorie dat geologische kenmerken niet statisch konden zijn, maar een voortdurende transformatie ondergingen gedurende onbepaalde tijd. Hij voerde aan dat de aarde niet jong kon zijn maar oneindig veel ouder dan de op dat moment algemeen aanvaarde bijbelse opvatting dat de aarde was ontstaan in 4004 voor Christus.

James Hutton was een prominente vertegenwoordiger van de Schotse Verlichting, de periode in Schotland van de 18e en het begin van de 19e eeuw, die werd gekenmerkt door een stroom van intellectuele en wetenschappelijke prestaties. Vaak wordt vergeten dat menige Schotse wetenschapper, waarvan Hutton er een was, zijn opleiding had genoten aan de Universiteit van Leiden.

In de talloze biografieën van Hutton die sinds zijn overlijden zijn geschreven wordt, los van de inhoud van zijn proefschrift, niets vermeld over zijn verblijf in Leiden. De Leidse Geologische Vereniging heeft gemeend dat aan deze lacune in onze kennis over Hutton dringend verandering moet komen. Een van onze leden heeft, na diepgravend archiefonderzoek in Leiden, allerlei nieuwe feiten aan het licht kunnen brengen. Het belangrijkste is dat we het adres hebben kunnen achterhalen waar Hutton in 1749 heeft gelogeed. In een document, eigenhandig geschreven door de toenmalige Rector Magnificus (Prof. Joachim Schwartz) staat dat James Hutton logeerde in het pension van de Weduwe Van der Tas, in een pand corresponderende met het huidige adres Langebrug 101. Het oorspronkelijke pand aan de Langebrug 101 is tijdens de kruitramp van 1807 beschadigd en is in de loop van de 19e eeuw afgebroken om plaats te maken voor een gebouw behorende tot de brandstoffenhandel van de Fa. Zeilstra. Dit pand is wederom afgebroken aan het einde van de vorige eeuw en in 1990 vervangen door het appartementen-complex, dat er nu staat.

Ons voorstel behelst de plaatsing van een plaque op de gevel van Langebrug 101, precies op de plaats waar James Hutton in 1749 in Leiden verbleef.

Het plan is om de plaque in het voorjaar van 2023 op ceremoniële wijze te onthullen. De feestelijkheden worden naar verwachting bijgewoond door internationale genodigden (o.a. Scottish Geology Trust, Edinburgh Geological Society, Glasgow Geological Society, British Geological Survey en het James Hutton Institute).

Zou het niet prachtig zijn als naast de al bestaande gedenktekens voor briljante geleerden in Leiden (zoals bijvoorbeeld voor Clusius, Boerhaave, Siebold, Scaliger, Snouck Hurgronje) de naam van de internationaal vermaarde James Hutton kon worden toegevoegd?

Wij stellen voor om een bescheiden plaque te plaatsen, met minimale tekst, maar met een QR-code die verwijst naar uitgebreidere informatie voor de geïnteresseerde passant.

- Het ontwerp van de plaque, uitgevoerd in brons, staat hier volgend.
- De afmeting is cirkelvormig met een straal van 120 mm; dikte 3 mm, met de teksten opwaarts gegraveerd en de ondergrond in wafelstructuur. Het blokje met de QR code wordt verdiept gegraveerd en zwart gekleurd.
- Voorgesteld wordt om de plaque op ongeveer 2 m hoogte aan te brengen, zodat de tekst ook van enige afstand goed leesbaar is, maar buiten het bereik van eventuele vandalen.
- De montage vindt onzichtbaar plaats met 4 draadbussen.

Bijlagen: Locatie op de gevel Langebrug 101; Ontwerp plaque

Langebrug 101, 2311 TJ Leiden

ca. 2 m

JAMES HUTTON
FOUNDER OF MODERN
GEOLOGY LIVED IN A
HOUSE ON THIS SITE
(1749)

SCAN ME